

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРОЮ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри публічного управління та землеустрою

_____Олександр МОРДВІНОВ

«_____» _____ 2022 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політологічні аспекти державного управління

для підвищення кваліфікації

державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій,

їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та

депутатів місцевих рад

з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування

за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування

у сфері післядипломної освіти на основі здобутої вищої освіти

2022 р.

Програма навчальної дисципліни **«Політологічні аспекти державного управління»** для підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування у сфері післядипломної освіти на основі здобутої вищої освіти / укл. І.Педак – Запоріжжя: КПУ, 2022. - 13 с.

Розробник:

укл. І.Педак, доцент кафедри публічного управління та землеустрою, кандидат економічних наук, доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та землеустрою

Протокол № 9 від «18» травня 2022 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, сфера освіти, освіти, вид основної діяльності	Характеристика навчальної дисципліни
		Очна (денна), заочна, дистанційна
Кількість кредитів – 0,5 Загальна кількість годин: 15	Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування	Вибіркова
	Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування Освітня програма: Публічне управління та адміністрування	
	Сфера освіти: післядипломна освіта Вид основної діяльності: підвищення кваліфікації	Лекції - 4 год. Практичні, семінарські - 8 год. Лабораторні - Самостійна робота - 3 год. Вид контролю- залік

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ТА ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГА (включаючи електронну пошту, робочий час / місцезнаходження тощо).

Викладач (-і)	Педак Інга Семенівна
Контактний тел.	+38(067)747-18-85 (внутр. 306) <i>телефон кафедри</i>
E-mail:	pedak.inga1@gmail.com
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=4356
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за графіком консультацій викладача, а. 321, головний корпус КПУ <i>Консультації off-line:</i> шляхом повідомлення на сторінці навчальної дисципліни сайту підтримки навчальних програм КПУ http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/message

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є: формування політологічних знань, а на їх основі вмінь, з метою впровадження їх у професійну діяльність державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад для створення умов щодо забезпечення прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина.

Завдання навчальної дисципліни

Завдання полягає у формуванні політологічних знань, а на їх основі вмінь, з метою впровадження їх у професійну діяльність державних службовців для створення умов щодо забезпечення прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина.

У результаті вивчення дисципліни слухачі повинні знати:

За підсумками вивчення дисципліни слухач повинен знати:

- генезис політичної науки в сучасній Україні;
- сутність політики та її взаємозв'язок з особистістю, суспільством;
- сутність, складові та механізм політичної системи суспільства, серед інститутів якої держава є основним суб'єктом політичної влади;
- механізм формування влади як суспільного явища та складові її ефективності;
- сутність й особливості застосування політичного менеджменту.

Після вивчення дисципліни слухачі повинні вміти:

- виділяти основні підходи до трактування терміну “політика”: 1) як сфери людської діяльності і 2) як способу діяльності;
- тлумачити політику як сферу діяльності: 1) як діяльність на етичних засадах; 2) як засіб досягання егоїстичних цілей; 3) ціннісно-нейтральне розуміння;
- визначати роль політології в розвитку суспільства, влади та владних структур, утверджені та розвитку державності;
- виокремлювати первинні і вторинні суб'єкти політичної влади .

Перелік компетентностей

К05. Здатність ініціювати, планувати та управляти змінами для вдосконалення існуючих та розроблення нових систем.

К06. Здатність фахово аналізувати інформацію, оцінювати повноту та можливості її використання.

К08. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.

К10. Здатність самостійно готувати проекти нормативно правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

Програмні результати навчання

РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

РН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

PH06. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи

PH08. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна

1. Політика як теорія і соціальне явище. Предмет політології. Політологія та інші галузі суспільствознавства. Політологія як інтегративна наука та суміжні галузі політичного знання: політична соціологія, політична філософія, політична психологія, політична історія, політична географія, політична антропологія, політична семантика та ін.

2. Закони, принципи й категорії політичної науки. Теоретичний та емпіричний рівні політологічного знання. Методика конкретних політологічних досліджень. Загальнолюдське, класове та національне в політології.

3. Основні завдання і функції політології. Політика як наука і мистецтво та праксеологія. Зростання ролі й значення науки про політику на сучасному етапі світового соціального розвитку, політичного і духовного оновлення України.

Тема 2. Політична система суспільства

1. Місце політичної надбудови в системі суспільних відносин. Суть та характеристика категорії «політичне життя».

2. Політична система і її роль та значення в політичному житті суспільства. Взаємозв'язок політичної системи з іншими сферами суспільного життя. Суть та структура політичної системи суспільства. Характеристика основних компонентів політичної системи.

3. Функції політичної системи. Основні види політичних систем в сучасному світі. Політична система України. Основні тенденції розвитку політичної системи в сучасних умовах України.

Тема 3. Політична культура

1. Розвиток суспільства та становлення політичної культури.

2. Структура, функції й основні рівні політичної культури.

3. Моделі і типи політичної культури.

Тема 4. Політичний менеджмент як інструмент управління політичними процесами

1. Менеджмент як теорія й практика управління.

2. Поняття, функції та види політичного менеджменту.

3. Менеджмент виборчої кампанії

4. Менеджмент правлячої команди

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва теми	Очна (денна), заочна, дистанційна				
		Кількість годин				
		Всього	у тому числі			
лекц.	лабор.		семін. (практ.)	сам. робота		
1.	Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна.	3	1	-	2	-
2.	Тема 2. Політична система суспільства.	4	1	-	2	1
3.	Тема 3. Політична культура.	4	1	-	2	1
4.	Тема 4. Політичний менеджмент як інструмент управління політичними процесами.	4	1	-	2	1
	Усього годин	15	4	-	8	3

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми, план	Кількість годин
1.	<p>Лекція 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна.</p> <p>1. Політика як теорія і соціальне явище. Предмет політології. Політологія та інші галузі суспільствознавства. Політологія як інтегративна наука та суміжні галузі політичного знання: політична соціологія, політична філософія, політична психологія, політична історія, політична географія, політична антропологія, політична семантика та ін.</p> <p>2. Закони, принципи й категорії політичної науки. Теоретичний та емпіричний рівні політологічного знання. Методика конкретних політологічних досліджень. Загальнолюдське, класове та національне в політології.</p> <p>3. Основні завдання і функції політології. Політика як наука і мистецтво та праксеологія. Зростання ролі й значення науки про політику на сучасному етапі світового соціального розвитку, політичного і духовного оновлення України.</p>	1
2.	<p>Лекція 2. Політична система суспільства.</p> <p>1. Місце політичної надбудови в системі суспільних відносин. Суть та характеристика категорії «політичне життя».</p> <p>2. Політична система і її роль та значення в політичному житті суспільства. Взаємозв'язок політичної системи з іншими сферами суспільного життя. Суть та структура політичної системи суспільства. Характеристика основних компонентів політичної системи.</p> <p>3. Функції політичної системи. Основні види політичних систем в сучасному світі. Політична система України. Основні тенденції розвитку політичної системи в сучасних умовах України.</p>	1

3.	Лекція 3. Політична культура. 1. Розвиток суспільства та становлення політичної культури. 2. Структура, функції й основні рівні політичної культури. 3. Моделі і типи політичної культури.	1
4.	Лекція 4. Політичний менеджмент як інструмент управління політичними процесами. 1. Менеджмент як теорія й практика управління. 2. Поняття, функції та види політичного менеджменту. 3. Менеджмент виборчої кампанії 4. Менеджмент правлячої команди	1
	Усього годин	4

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми, план	Кількість годин
1.	Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна. 1. Політика як теорія і соціальне явище. Предмет політології. Політологія та інші галузі суспільствознавства. Політологія як інтегративна наука та суміжні галузі політичного знання: політична соціологія, політична філософія, політична психологія, політична історія, політична географія, політична антропологія, політична семантика та ін. 2. Закони, принципи й категорії політичної науки. Теоретичний та емпіричний рівні політологічного знання. Методика конкретних політологічних досліджень. Загальнолюдське, класове та національне в політології. 3. Основні завдання і функції політології. Політика як наука і мистецтво та праксеологія. Зростання ролі й значення науки про політику на сучасному етапі світового соціального розвитку, політичного і духовного оновлення України.	2
2.	Тема 2. Політична система суспільства. 1. Місце політичної надбудови в системі суспільних відносин. Суть та характеристика категорії «політичне життя». 2. Політична система і її роль та значення в політичному житті суспільства. Взаємозв'язок політичної системи з іншими сферами суспільного життя. Суть та структура політичної системи суспільства. Характеристика основних компонентів політичної системи. 3. Функції політичної системи. Основні види політичних систем в сучасному світі. Політична система України. Основні тенденції розвитку політичної системи в сучасних умовах України.	2
3.	Тема Політична культура. 1. Розвиток суспільства та становлення політичної культури. 2. Структура, функції й основні рівні політичної культури. 3. Моделі і типи політичної культури.	2

4.	Тема 4. Політичний менеджмент як інструмент управління політичними процесами. 1. Менеджмент як теорія й практика управління. 2. Поняття, функції та види політичного менеджменту. 3. Менеджмент виборчої кампанії 4. Менеджмент правлячої команди	2
	Усього годин	8

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми, план	Кількість годин
1.	Тема 2. Політична система суспільства. 1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Підготовка до семінарського заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури; виконання індивідуального завдання.	1
2.	Тема 3. Політична культура. 1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Підготовка до семінарського заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури; виконання індивідуального завдання.	1
3.	Тема 4. Політичний менеджмент як інструмент управління політичними процесами. 1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Підготовка до семінарського заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури; виконання індивідуального завдання.	1
	Всього:	3

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні дисципліни «Політологічні аспекти державного управління» застосовуються такі методи навчання:

а) методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (пояснення, лекція, бесіда, робота з підручником; ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження, вправи, практичні і дослідні роботи);

б) методи стимулювання навчальної діяльності (навчальна дискусія, забезпечення успіху в навчанні, пізнавальні ділові ігри, мозковий штурм, дебати, робота в парах, малих групах, презентації проектів слухачів, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід слухача; стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні);

в) методи контролю і самоконтролю у навчанні (усний, письмовий, тестовий, самоконтроль і самооцінка).

На різних етапах навчальної взаємодії відповідно до ступеня активності, самостійності й творчості слухачів застосовується комплекс наступних методів:

Пояснювально-ілюстративний метод. Слухачі здобувають знання, слухаючи розповідь, лекцію, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення. Такий метод якнайширше застосовують для передавання значного масиву інформації. Його можна використовувати для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків.

Репродуктивний метод. Ідеться про застосування вивченого на основі зразка або правила. Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи будь-які джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Слухачі стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Частково-пошуковий, або евристичний метод. Його суть - в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі слухачі на основі роботи над програмами та з навчальними посібниками. Такий метод, один з різновидів якого є евристична бесіда, - перевірений спосіб активізації мислення, спонукання до пізнання.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук.

9. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Політологічні аспекти державного управління» використовуються наступні види контролю:

1. Поточний контроль – здійснюється протягом викладання дисципліни шляхом опитування на семінарських (практичних) заняттях, перевірки виконання тестових завдань тощо. За змістом він включає перевірку ступеня засвоєння слухачем навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та семінарського заняття, уміння

самостійно опрацювати навчально-методичну літературу, здатність осмислювати зміст теми, уміння публічно та письмово представити певний матеріал, а також виконання завдань самостійної роботи.

2. Підсумковий контроль – здійснюється у формі заліку шляхом визначення ступеня засвоєння слухачем навчальної дисципліни за результатами виконання обов’язкових завдань поточного контролю.

Для оцінювання слухачів використовується система накопичування балів. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Бали нараховуються за виконання завдань аудиторної роботи, практичних робіт, індивідуальних завдань, тестів.

Результати поточного контролю слухачів є складовими елементами підсумкової оцінки з дисципліни.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання під час навчальних занять та самостійної роботи				
Теми				Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	100
25	25	25	25	

Види робіт, що можуть бути виконані слухачем під час проведення **аудиторних занять**, для контролю результатів вивчення дисципліни: усне опитування слухачів; виступ слухачів із повідомленнями, доповідями разом із презентаціями; активна участь слухачів у дискусійному обговоренні питань заняття; робота в міні-групах тощо. Максимальна можлива оцінка за роботу в аудиторії передбачає виконання усіх завдань, передбачених заняттям, на високому рівні в повному обсязі, довершене оформлення результатів виконання завдань у вигляді звіту та відмінний захист.

Аудиторні заняття передбачають також активну участь у *лекціях-дискусіях* або *мозковому штурмі*. Правила проведення таких занять: говорити по одному, не перебиваючи; уважно слухати кожного; дотримуватися встановленого порядку і регламенту, аргументувати свої висловлювання; критикувати думки, а не особистість; критикуючи, пропонувати альтернативи; перед запереченням повторювати висловлення опонента.

Самостійна робота полягає у засвоєнні вивченого навчального матеріалу в час, вільний від обов’язкових навчальних занять, без участі викладача, в самостійному опрацюванні теоретичних питань, підготовці до семінарських занять, опрацювання першоджерел та навчальної літератури; виконання індивідуального завдання, підготовка реферату, проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм та інших завдань.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: стандартизовані тести; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень; інші види індивідуальних та групових завдань.

Шкала оцінювання: 100-бальна, національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		Якісні критерії оцінювання	Екзамен/Залік
90-100	A	Слухач виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання та продукувати нові ідеї. Без допомоги науково-педагогічних працівників знаходить і аналізує необхідну інформацію, вміє її використовувати для вирішення практичних завдань, в тому числі й у нестандартних ситуаціях, переконливо та авторитетно аргументує думки, демонструє необхідні ціннісні установки, способи мислення та здібності	Відмінно/ зараховано
82-89	B	Слухач вільно володіє теоретичним матеріалом, демонструє здатність виконувати складні завдання в межах предметної галузі дисципліни з несуттєвими помилками, рефлексивно виправляючи їх. Виявляє помірну ініціативність та інноваційність, достатній ступінь самостійності під час обговорення та критичного аналізу навчального контенту, має сформовані ціннісні установки на його використання в подальшому у професійній діяльності та науковому дослідженні.	Добре/ зараховано
75-81	C	Слухач добре володіє теоретичним матеріалом, демонструє здатність з'являти, узагальнювати, систематизувати інформацію за допомогою науково-педагогічних працівників, загалом самостійно застосовує теоретичний контент на практиці, контролює власну діяльність, виправляє помилки, з-поміж яких є суттєві. Слухач добирає аргументи для підтвердження власних гіпотетичних думок, але робить це не завжди переконливо та авторитетно, що свідчить про відсутність особистої впевненості в їх істинності або проблемах в ціннісно-мотиваційній сфері	
67-74	D	Слухач здатен відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний контент, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих. Слухач рідко демонструє наявність власного бачення з питань, що відносяться до предметної області дисципліни, не виявляє авторитетності й інноваційності під час обговорення, має невисокий ступінь самостійності в прогнозах на способи вирішення типових завдань професійної діяльності. Взагалі слухач характеризується неостаточним усвідомленням сенсу навчального матеріалу для себе як педагога, а також для його майбутніх потенційних клієнтів, врахування потреб яких забезпечується даною дисципліною.	Задовільно/ зараховано
60-66	E	Слухач володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, але значну частину його відтворює репродуктивно, без застосування переважаючої кількості власних ідей та експертних думок. Демонструє відсутність стійкої авторитетної інноваційної позиції, а висунуті аргументи не завжди є самостійними. Слухач не завжди здатен вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери дисципліни з колегами або науковою спільнотою, має нечіткі ціннісні орієнтації, низький інтерес до використання отриманих знань під час подальшої професійно-педагогічної та наукової діяльності.	
35-59	FX	Слухач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу, демонструє низку авторитетності, відсутність інтересу до дисципліни та можливості використання її предметного змісту в своїй професійно-педагогічній та науково-педагогічній діяльності.	Незадовільно/ не зараховано з можливістю повторного складання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		Якісні критерії оцінювання	Екзамен/Залік
0-34	F	Слухач володіє матеріалом дисципліни лише на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, демонструє відсутність зацікавленості у її вивченні або не усвідомлює її соціального та професійного значення	Незадовільно/ не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення з дисципліни «Політологічні аспекти державного управління», розміщено на сайті підтримки навчальних програм університету за електронною адресою:

http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=4356

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гаврилів Н.В. Основи політології. Навчальний посібник для студентів - заочників. Вид. 2-е, перероб. і допов. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2008. – 168 с.
2. Гелей С.Д., Ругар С.М. Політологія: Навч. посібн. – 7-ме вид., перероб. і доп. –К.: Знання, 2008. – 415 с.
3. Горлач М.І., Кремень В.Г. Політологія: наука про політику. Підручник для вищих навчальних закладів. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 840 с.
4. Кирилюк Ф.М. Політологія Нової доби: Посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2003. – 304 с.
5. Конституція України: Із змінами, внесеними згідно із Законом No 2222 –IV від 08.12.2004 р. – К.: Велес, 2007. – 48 с.
6. Основи політології: Підручник / За ред. Ф.М.Кирилюка. – К.: Здоров'я, 2010. – 246 с.
7. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія: Навч. посібн. для студентів вищих закладів освіти. – 5-те вид. с тереот. – Львів: Новий світ. – 2004. – 344 с.
8. Політологія: Підручник / За ред. М.М.Вегеша.– 3-тє вид., перероб. і доп. –К.: Знання, 2008. – 384 с.
9. Політологія. Навчально-методичні матеріали для студентів заочної форми навчання / Укл. Фещенко П.І., Комарницький Я.М. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2006. – 84 с.
10. Холод В.В. Політологія: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2006. – 480 с.
11. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник для студ. вузів. – К.: Либідь, 2005. – 576 с.
12. Лісничий В.В., Грищенко В.О., Іванов В.М. та ін. Сучасний виборчий PR, К.: Професіонал, 2004. – 384 с.
13. Михальченко М. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи. – Дрогобич: ВФ “Відродження”, 2004. – 488 с.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського -
<http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Національне агентство України з питань державної служби: веб- сайт. URL:
<https://nads.gov.ua/>
4. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 року № 831-р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-p#Text>.
5. Реформа державного управління: веб- сайт. <https://www.par.in.ua/>
6. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу
<http://www.center.gov.ua/>